

Філософські роздуми Григорія Сковороди про людське щастя.

(витяг із сторінок інтернету "сродна праця")

Чи є така пташка, яка б змогла прожити без крил, без польоту, без неба? Чи є на світі хоч одна людина, яка з малих літ не прагнула б відшукати в цьому житті своє земне щастя? Та кожен уявляє його по-своєму. Для одного це синиця в жмені, для іншого - журавель у небі. А скільки гірких розчарувань буває на схилі літ, коли розвіюються старі ілюзії і приходить прозріння! І тоді людина, яка досягла всіх земних благ, почуває себе глибоко нещасною. Якби можна було почати життя заново, вона прожила б його зовсім інакше. А вже пізно. Бо підступила та грань, за якою на неї чекають тлін і вічний морок. А могло б початися безсмертя... Та душа не прокинулася вчасно, не піднялась над суєтою буття, не полетіла до світла, не пізнала справжнього щастя. То ж у яких світах його шукати, як розпізнати? Над цим вічним питанням замислювались найбільші мудреці світу. Серед них і наш український філософ та поет Григорій Савич Сковорода.

У своїх філософських трактатах, байках, поетичних творах Сковорода роздумує над природою людського щастя і шляхами, що ведуть до нього. Щоб бути щасливим, вважає поет, не треба шукати багатства, чинів, слави, бо все те скороминуще і тлінне. Не тіло повинно панувати над людиною, забираючи її в полон своїх нікчемних потреб, а дух, що єднає нас із Вічністю, з Богом. Часто люди блукають світом у пошуках химерного щастя, страждають і зневірюються, бо всі їхні зусилля виявляються марними. А бути щасливим зовсім не важко, варто лиш стати мудрішим і заглянути у своє серце. Адже Царство Боже в нас самих. То ж пізнай самого себе! Щастя - у серці, серце - в любові, любов - у законі Вічного. Всі люди рівні перед Богом, і кожен може досягти щастя. Його не купиш за гроші, воно дається завжди безкоштовно. Бо ціна його вимірюється не грошима, а зрілістю душі. Неодмінною умовою щастя є чесне життя. Той, хто має чисту совість, не боїться смерті.

Хто ж бо зневажить страшну її сталь?

Той, в кого совість, як чистий кришталь.

Кожна людина - то окремий світ, складний і таємничий. Тільки пізнаючи цей світ, можна виявити нахили і здібності,

дані нам Богом, і присвятити себе справі, яка принесе радість і задоволення. "Сродна" праця робить людину по-справжньому щасливою, бо труд - основа нашого життя. У байці "Бджола і Шершень" стверджується думка про те, що "сродна" праця є потребою душі, а не важким обов'язком. Бджола усвідомила цю істину, бо мудріша за Шершня, який нікому не приносить ніякої користі, а тільки користується плодами чужої праці. Хіба мало таких пристосуванців у наш час? Наживаються за чужий рахунок і сміються над "дурними", що потом заробляють свою чесну копійку. Вони й не підозрюють, наскільки обкрадають самі себе, адже не судилося їм пізнати справжнього щастя. Хіба може бути щасливою людина, яка не реалізувала своїх можливостей? Це як квітка, що так і не розцвіла, засохла пуп'янком. Щоб цього не сталося, Сковорода радить виховувати дітей відповідно до їх здібностей і особливостей характеру. У філософському трактаті "Алфавіт, чи Буквар світу" однією з умов щастя проголошується також дружба з людьми, близькими за інтересами та переконаннями. Тільки тоді може прокластися місток від серця до серця, коли немає між ними глухої стіни нерозуміння. Важко спілкуватися людям з різним рівнем духовного розвитку. Проте й ворожнечі між ними не повинно бути. Бо любов до ближнього - то найголовніший закон життя нашого. Якщо людина живе за Божими заповідями, приборкує свої бажання, прямує до правди, то вона не розминеться зі щастям. Сковорода проповідував просте, убоге життя, близьке до природи:

В город не піду багатий - у полях я буду жить,

Вік свій буду коротати там, де тихо час біжить.

Свою філософію поет підтвердив власним життям. Він жив так, як учив. Міг стати придворним співцем, а став мандрівним учителем. Міг надбати багатство, а надбав мудрість. Міг жити в розкішних палацах, а обрав замість них широкі шляхи та зелені діброви. Так і мандрував від села до села, щедро даруючи людям скарби свого серця, ведучи таємну розмову з деревами, квітами, пташками, творячи тиху молитву до Бога у величному храмі природи. І всміхалось до нього ласкаве сонце, і пестили його шовкові трави, і земля дарувала силу й натхнення. А люди тягнулися до світла, яке він випромінював, вдячно ловили слово істини і бережно клали до скарбниці життєвої науки. А щоб невичерпним було джерело мудрості, філософ власноручно викопав цілющу лісову криницю. І ось уже два століття до її нескаламученої води спрагло припадають чисті серцем і душею. Може, і їм відкривається таємниця людського щастя? І тоді прозрілі серця шукають інші стежки у світі, обминаючи пастки життєвих втіх і насолод, як обходив їх Сковорода, бо то рабство і смерть для душі... Невільник не буває щасливим. Тому порви пута рабства і лети до волі, до щастя, до безсмертя! Таким було слово істини, яке поет лишив у спадок своїм близьким і далеким

нащадкам.

"Світ ловив мене, та не піймав", - написано на могилі Григорія Сковороди. Він пішов із життя без розпачу і скорботи, спокійно і радісно, бо знав, що за цією межею зустрінеться з Вічністю. Життєві спокуси не піймали його у свої тонкі сіті, світлої душі не порушило зло, засліплене сяйвом її чистоти. Кришталевій совісті не загрожував страх смерті і тліну.

Філософія щастя справдилась цілим життям і своєю достовірністю приваблює тих, хто доріс до неї зрілістю і чистотою душі.